

Dr. Ott: Studium nového řízení soudního, díl II z r. 1898, str. 30). Avšak právě tak, jako mezitímní určovací návrh podle §§ 236 a 259 c. ř. s. sleduje účel rozšířiti pravoplatnost rozhodnutí přes hranice vyřčené žalobou, má též účel podružná žaloba určovací a jsou proto i mezitímní návrh určovací, i podružná žaloba určovací nepřijatelné a zbytečné, má-li jimi býti rozhodnuto jen o tom, co k žalobě a k žalobě hlavní stejně již pravoplatně rozhodnuto býti musí (srovnej Klein, Vorlesungen, str. 207). V souzeném případě se domáhají Jarmila M-ová a Dr. Š. podružnými žalobami určovacími záporného určení toho, čeho plnění odpůrkyně v hlavním sporu žádá, jde tedy o rub a líc a o nic více, takže rozhodnutím hlavního sporu jest rozhodnuto důsledně i o předmětu určovacích žalob, a bylo proto dovolání v tomto směru vyhověti a podružné určovací žaloby odmítnouti.

Čís. 12953.

Byla-li z pohledávky, kterou si věřitel počítal výše než byla soudem uznána za pravou, část postoupena a část zabavena, týkal se postup a zabavení jen existující a platné části pohledávky a, nastalo-li promlčení postoupené a exekučně zabavené části pohledávky, je promlčením zasažena ona část domnělé pohledávky, která podle výroku soudu věřiteli po právu přináležela. Je-li postoupená a zabavená a napotom promlčená část udánlivé pohledávky větší než její část, která je podle výroku soudu po právu, zanikla celá pohledávka věřitele promlčením. Lhostejno, že věřitel podal včas žalobu o udánlivý zbytek své pohledávky, a nezáleží ani na tom, že postoupená část pohledávky byla věřiteli zpět postoupena a exekuční zabavení druhé části pohledávky bylo zrušeno a že věřitel zaplatil příslušné částky postupníkovi a vymáhajícím věřiteli ze svého.

(Rozh. ze dne 26. října 1933, Rv I 418/32.)

Žalobce vystavěl pro žalované vilu. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaných nedoplatku 88.252 Kč 85 h, jež rozšířil na 200.580 Kč 60 h, z těchto důvodů: Žalující strana odečetla podle původního vyúčtování od své pohledávky za žalovanou stranou 112.327 Kč 75 h. V žalobě byly uvedeny jako uhrazené 90.000 Kč, postoupených A-ové a J-ové, dále exekučně zajištěná pohledávka C-a 17.277 Kč 75 h a pohledávka T-ové 5.050 Kč, žalovaná strana se však s těmito věřiteli žalující strany nevyrovnala. Žalobce se později s těmito svými věřiteli sám vyrovnal, pohledávky ty ve výši 112.327 Kč 75 h byly mu zpět postoupeny a rozšířil proto žalobu o tyto částky. Procesní soud první stolice připustiv rozšíření žaloby, žalobu zamítl. Důvody: Žalovaná strana byla by povinna podle posudku a súčtování znalců doplatiti žalující straně 28.170 Kč 13 h. Žalobce postoupil však roku 1924 z pohledávání za žalovanou stranou částku 90.000 Kč A-ové a J-ové. Dále byly na tuto jeho pohledávku vedeny exekuce, mimo jiné též C-em a T-ovou. A-ová, J-ová a C. vedli o tyto pohledávky

spory se žalovanou stranou, avšak spory ty byly ponechány v klidu a žalobce se sám s těmito svými věřiteli vyrovnal. Žalobce tvrdí, že jednak zpětným postupem pohledávek A-ové a J-ové, jednak tím, že se vyrovnal se svými věřiteli C-em a T-ovou, byly tyto pohledávky pro něho uvolněny a z téhož důvodu, že má za stranou žalovanou další pohledávání, uplatňuje v žalobě celkový nárok 200.580 Kč 60 h. Jest však přihlédnouti k tomu, že v roce 1924 neměl žalobce za žalovanou stranou žádnou pohledávku, neboť na nedoplatek žalované strany, který činí podle posudku znalců 28.170 Kč 13 h, byly vedeny exekuce zabavením a příkázáním pohledávky a mimo to postoupil na základě této pohledávky 90.000 Kč a tyto částky také v žalobě, kterou podal roku 1924, počítal žalované straně k dobru. Teprve dne 13. května 1929 rozšířil žalobce žalobu na 200.580 Kč 60 h. Podle ustanovení § 1486 obč. zák. promlčuje se pohledávka za vykonané práce ve třech letech. Podle názoru soudu neměl žalobce roku 1924 žádnou pohledávku za stranou žalovanou. Uplatňoval-li teprve roku 1929 z důvodu zpětného postupu a vyrovnání se svými věřiteli další pohledávky, jsou tyto pohledávky podle § 1486 obč. zák. promlčeny. Žalobce netvrdí, že pohledávka byla žalovanou stranou uznána, naopak soud zjišťuje, že byla částka asi 90.000 Kč sporná. Jak soud zjistil výpovědí A-ové, J-ové a C-a, domáhali se sice tito svědci žalobou zaplacení na straně žalující, avšak spory ty byly ponechány v klidu. Podle § 168 c. ř. s. nemá klid řízení vliv na běh konečných lhůt a jest pokládati žalobcovu pohledávku za promlčenou, ježto nebylo ve sporu řádně pokračováno. O d v o l a c í s o u d uznal žalované povinnými zaplatiti žalobci ze zažalované pohledávky ve zbytku 28.170 Kč 13 h částku 12.394 Kč 49 h. D ů v o d y: Soud procesní, zamítaje žalobu v celém jejím rozsahu, činí tak s odůvodněním, že celá zažalovaná pohledávka uhasla promlčením. V tom však nemá procesní soud pravdu. Předmětem souzeného sporu jest odměna za vykonané práce stavitelské, tedy nárok, který svou povahou spadá pod ustanovení § 1486 čís. 1 obč. zák. (v doslovu III. novely ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák.) a který se podle tohoto ustanovení promlčuje již ve třech letech. Ustanovení toto mělo vejíti původně v platnost dne 1. dubna 1916 (čl. II. uvedené novely), nestalo se tak však a byl konec této kratší promlčecí lhůty zákonnými předpisy stále odsunován. Po prvé se tak stalo nařízením ze dne 20. ledna 1919, čís. 31 sb. z. a n., pak následovala celá řada předpisů, až konečně zákon ze dne 26. března 1925, čís. 47 sb. z. a n. stanovil v § 3 konec promlčecí lhůty pro nároky podle § 1486 obč. zák. dnem 31. března 1928. Pohledávka odvolatelova pozůstává celkem ze čtyř částek: a) z částky 88.252 Kč 85, která byla hned původně zažalována odvolatelem, b) z částky 90.000 Kč, kterou postoupil odvolatel ještě před žalobou rovným dílem A-ové a J-ové a která mu byla zase postoupena zpět, c) z částky 17.277 Kč 75 h, která byla zabavena pro pohledávku Jaroslava C-a a tomuto příkázána, byla však zaplacením dluhu tomuto věřiteli pro odvolatele zase uvolněna a d) z částky 5.050 Kč, která byla zabavena pro Emmu T-ovou a jí příkázána a která byla zaplacením dluhu věřitelce rovněž pro odvolatele uvolněna, úhrnem 200.580

Kč 60 h. Ad a). U této částky nemůže býti o promlčení řeči, poněvadž byla odvolatelem uplatňována hned v žalobě ze dne 19. června 1924, tedy před vypršením promlčecí lhůty, t. j. před 31. březnem 1928. Na věci nemění nic okolnost, že řízení v tomto sporu bylo ponecháno dne 24. června 1925 v klidu a že klid ten trval až do 29. března 1928, kdy spor byl k návrhu odvolatelovu zase obnoven, neboť spor byl obnoven před uplynutím promlčecí lhůty a pak bylo v řízení řádně pokračováno, čímž bylo promlčení přerušeno (§ 1497 obč. zák.). To však úplně stačí, neboť, kdyby byl odvolatel podal žalobu teprve dne 29. března nebo dne 31. března 1928, byl by ji podal v čas a promlčení nemohlo nastati. Totéž musí však platiti i při obnově sporu. Názor procesního soudu, že odvolateli v den žaloby vůbec žádná pohledávka za odpůrci nepřisloušela, poněvadž byla dílem postoupena a dílem zabavena a přikázána, je právě mylný a nemůže obstáti. Ta část pohledávky, kterou postoupil, jakož i ona část pohledávky, jež mu byla zabavena, mu arci nepatřila, zbytek však, jež nepostoupil a jež mu zabaven nebyl, mu však náležel. Jiná je ovšem otázka, co odvolatel na tuto část pohledávky obdrží. O tom však později. Ad b)—d): Ohledně těchto tří částek je však právní stanovisko procesního soudu správné. Odvolatel rozšířil žalobu o tyto částky teprve dne 14. října 1928, pokud se týče dne 13. května 1929 a tedy v době, když již byly dávno promlčeny a poněvadž promlčení bylo odpůrci ve sporu namítáno, musil k němu vzíti procesní soud zřetel (§ 1501 obč. zák.). Je proto napadený rozsudek, pokud zamítá žalobu ohledně těchto tří částek, správný a nelze mu v ohledu právním v tomto směru nic vytknouti. Zbývá nyní ještě uvážiti, jakou pohledávku odvolatel za odpůrci skutečně má. Soud procesní došel na základě znaleckého posudku k závěru a soud odvolací s ním v tom souhlasí, že odvolateli přísluší proti odpůrcům nárok na zbytek odměny v částce 28.170 Kč 13 h. Kdyby odvolatel nebyl část své pohledávky postoupil A-ové a J-ové a kdyby jiná část jeho pohledávky nebyla zabavena a přikázána jeho věřitelům Jaroslavu C-ovi a Emmě T-ové, nemohl by vzniknouti ani stín pochybnosti o tom, že by odvolateli příslušel nárok na celý tento zbytek odměny ve výši 28.170 Kč 13 h. Vzhledem k postupu a ku přikázání a v uvážení, že postoupené a přikázané částky jsou promlčeny, lze však odvolateli přiznati z částky 28.170 Kč 12 h jen poměrný díl, který připadá na jeho nepromlčenou pohledávku ve výši 88.252 Kč 85 h. Tento poměrný díl činí však 12.394 Kč 49 h (dle vzorce $X: 28.170.13 = 88.252.85 : 200.580.60$). Bylo proto oprávněnému odvolání, pokud jde o částku 12.394 Kč 49 h, vyhověno, kdežto v ostatním mu bylo úspěch upříti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaných a obnovil rozsudek prvního soudu; dovolání žalobcovo poukázal na toto rozhodnutí.

D ů v o d y:

Podle nenapadeného zjištění prvního soudu je pohledávka žalobcova po právu jen částkou 28.170 Kč 13 h. Když žalobce, který si počítal pohledávku za žalovaným 200.580 Kč 85 h, z této pohledávky postoupil

90.000 Kč, a když mu z ní bylo exekučně zabaveno dalších 22.327 Kč 75 h, mohly se postup a zabavení podle přirozené povahy věci týkati jen existující a platné části pohledávky, nikoli však části neexistující. Plyne ze zásady víry a poctivosti v obchodních stycích, že vůle stran směřovala k tomu postoupiti platnou pohledávku, neboť postupitel při úplatném postupu ručí za pravost a dobytost pohledávky (§ 1397 obč. zák.) a rozumí se též samo sebou, že exekucí měla býti zachycena pohledávka existující, neboť jinak by tu nebylo předmětu exekuce. Promlčení, které nastalo ve příčině postoupené, pokud se týče exekučně zabavené pohledávky, týká se tedy nutně oné části domnělé žalobcovy pohledávky, která podle soudního výroku žalobci po právu přináležela, a zanikla tedy pohledávka žalobci náležející celá promlčením. Na tom nemění nic okolnost, že žalobce podal včas žalobu na udánlivý zbytek své pohledávky 88.252 Kč 85 h, neboť tento zbytek mu po právu nikdy nenáležel. Bylo proto dovolání žalovaných vyhověti a uznati, jak se stalo. Dovolání žalobcovo jest poukázati na hořejší vývody, k nimž se dodává toto. Nerozhodno je, že postoupená část pohledávky byla žalobci zpět postoupena, že též exekuční zabavení druhé části bylo zrušeno a že žalobce těchto 112.727 Kč 65 h příslušným osobám ze svého zaplatil. Tím ovšem nabyl aktivní legitimace k vymáhání celého nedoplatku, ale to mu již nemůže prospěti vzhledem na nastalé promlčení částky 28.170 Kč 13 h, na niž měl již od počátku jedině nárok. Chtěl-li žalobce se uchrániti před škodnými následky, měl se starati o to, aby cedovaný, pokud se týče zabavený nárok se nepromlčel.

Čís. 12954.

Je-li smlouva o nájem jednotná a smluvené plnění (přenechání užívání továrních místností nájemci) na straně pronajímatelově jediné a jednotné a jen úplata se strany nájemcovy byla smluvena dvojího způsobu (nájemné podle období splatné a adaptační příspěvek splatný předem a najednou), může námitka zkrácení přes polovici vznesena býti jen ohledně celé smlouvy a nemůže čeliti jen proti její části (proti výši adaptačního příspěvku).

(Rozh. ze dne 26. října 1933, Rv I 505/32.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení 15.000 Kč, tvrdě, že pronajal žalovanému výrobní místnosti a že ujednali, že mu žalovaný jménem adaptací a investic zaplatí 1. října 1930 30.000 Kč, zaplatil však jen Kč 15.000.—. Žalovaný namítl, že byla sjednána činže ročních 12.000 Kč, že se o investičním příspěvku 30.000 Kč vůbec nejednalo, že investice provedeny nebyly a že 30.000 Kč jest nepřiměřené, pročež namítl zkrácení přes polovinu pravé hodnoty. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto